СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 160. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 18-го серпня 1944. No. 160. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, August 18, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ДЮЇ ПРОТИ ПРИСВОЄННЯ ПОСТІЙНОЇ СВІТОВОЇ ВЛАДИ ЧОТИРМА ПОТУГАМИ

ОЛБЕНІ (Ню Йорк). — Ґубернатор Тамес Е. Дюї заявив як кандидат Републиканської Партії на президента свій спротив проти проголошеного наміру чотирьох потуг перебрати постійну владу над світом у свої руки після війни. Цей плян, на думку Дюїя, є неморальний, крім цього є це „найчистіша форма імперіялізму для постраху малих держав". Газетярам, зібраним на конференції, він заявив теж, що „як ми поставимо мильний крок на боці сили політикування, то ми програємо війну, заки ще ми її виграємо".

Дюї пригадав на недалеку конференцію чотирьох потуг в посілости Домбертон Овкс та пляни Росії встановлення світової повітряної сили, а при цій нагоді сказав, що він глибоко занепокоєний цими вістками, які вказують „на плян піддати всі держави світу, малі й великі, під постійну загрозу володіння чотирьох держав, які збираються на конференцію".

Дюї розрізнює дві фази акції в теперішному часі: 1. Перемога над Німеччиною й Японією до такоз міри, щоб вони перестали раз на все бути загрозою світу; 2. організацію світової потуги, зпочатку під керівництвом чотирьох потуг, Америки, Англії, Росії й Китаю, але в дальшім розвитку з допущенням усіх держав, як рівних при втриманню світового миру. Він теж стоїть за створення світового суду для вирішування спірних справ.

ПЛЯНУЮТЬ ПО $20 Т[illegible] НА ЧАС ПОВОЄННОГ[illegible]ОБІТТЯ.

ВАШИНГТОН, — Директор Мобілізації Военної Сили Джеймс Ф. Бирнес вийшов з домаганням в імени федерального уряду, щоб фабричні робітники вчасі наладжування повоєнних промислових відносин, на випадок безробіття, діставали відшкодування по $20 тижнево впродовж 6 місяців. Цю заяву склав Бирнес вчасі переслухання перед комісією в палаті репрезентантів над законом сенатора Джорджа. За обчисленнями комісії яких три міліони робітників у малих і великих фабриках будуть наражені на часове безробіття вчасі реконверзії.

ХОЧУТЬ СКОРОТИТИ УРЯДОВІ ЛИСТИ.

ВАШИНГТОН. — Буджетове бюро прийшло до висновку, що писання довгих і незрозумілих листів в бюрах Суспільного Забезпечення приносить велику втрату часу й паперу і тому зажадало від 12,000 бюрових робітників, занятих при такій праці, щоб вони писали листи коротко й ясно.

ОБМЕЖУЮТЬ ПОСИЛКИ ХАРЧІВ І ЦУКОРКІВ ПОШТОЮ.

ВАШИНГТОН. — Поштовий департамент проголошує, що не буде більше приймати як звичайні поштові посилки пакунків з харчами й цукорками нижче 8 унцій для вояків заморем, хіба що вояки будуть спеціяльно таких посилок домагатися. Це обмеження прийшло в наслідок домагання военного департаменту тому, що такі непотрібні посилки перешкаджають в доручуванню листової пошти або потрібних посилок. Одначе звичайні пакунки з харчами, які не перевищують ваги 5 фунтів, не буде стримувати поштовий уряд.

ФАБРИКА ВИРОБЛЯЄ МЕШКАЛЬНИЙ ДІМ УПРОДОВЖ ПІВ ГОДИНИ.

ПОРТЛЕНД (Орегон). — У фабриці Пріфабрикейшен Енджинірінґ Компані в Толідо, Ореґон, випускають що 30 мінут готові части мешкального дому з 4 зімнат. Части приспосіблені так влучно, що треба лише дальших 20 мінут, щоб їх скласти разом. Такий дім з 4 кімнат має 2, 3 або 4 секції. Коли вже дім поставлений, тоді треба лише поробити відповідні получення з електричними заведеннями та з водопроводами. Доми виробляють так, щоб у них легко можна вставити обстанову, поробити електричні получення, також і з каналізацією, та запровадити систему до огрівання вже разом з гарячою водою й холодільнею.

АВТОМАТИЧНА ПІЧ ДО ОГРІВАННЯ ДОМІВ.

ПРІМОС (Пенсилвенія). — Підприємці копалень твердого вугілля проголошують, що вже винайдено піч ваги 75 фунтів для огрівання домів автоматично. Піч функціонує як млинок до мелення мяса, має лійку, до котрої паде вугілля, воно перемелюється на дрібні куски, а потім шруба, що автоматично обертається, допроваджує вугілля до печі. Одначе вугіль самочинно запалюється в рурі ще заки дістанеться до печі, а з рури висипається при кінци самий попіл. Винахід проголошує підприємство Антрасит Індостріс, але не подає ще, де його можна набути.

Уряд заморожує аргентинське золото в Злучених Державах

ВАШИНГТОН. — Уряд Злучених Держав заморозив припаси аргентинського золота, перетримувані в тутешніх банках. За цим підуть ще інші економічні репресії проти Аргентини, як це заповідають рішальні чинники. Це сталося внаслідок відмови стейтового департаменту признати теперішній уряд Аргентини.

Хоч такий крок був передбачений високими урядовцями й дипльоматами, то не всі вони погоджуються на нього. Деякі урядовці в стейтовім департаменті, а також британські дипльоматичні кола ще тепер стоять за лагіднішу політику супроти арґентинської републики, щоб не доводити до розярення між обома державами.

ЗАПОВІДАЮТЬ БОРОТЬБУ ДЮЇЯ ПРОТИ ЗАКОРДОНКОЇ ПОЛІТИКИ РУЗВЕЛТА

ВАШИНГТОН. — Спротив ґубернатора Дюїя проти панування над світом чотирьох потуг вияснюють в політичних колах як початок передвиборчої боротьби Дюїя проти президента Рузвелта за його закордонну політику. Це слідно з цього, що републиканські сенатори давали раду Дюїеви, заки він проголосив свою заяву в Олбені. Дехто толкує собі заяву Дюїя як сказівку для републиканських сенаторів, щоб вони пильно стежили за перебігом нарад в Домбартон Овкс.

ДЕМОКРАТИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ БЮРО В ШІКАҐУ

ШІКАГО. — У відповідь на заложення бюра для републиканської передвиборчої агітації в середне-західних стейтах в нашому місті, демократичні провідники рішили вітворити тут своє бюро. Первісний плян Демократичної Партії був обмежитися лише на агітаційні бюра в Ню Йорку і у Вашингтоні.

ПОЛІТИЧНА АКЦІЯ СІО ДОМАГАЄТЬСЯ ЖЕРТВ ВІД ПРАЛЕНЬ

НЮ ЙОРК. — У понеділок 14. серпня відбувся в готелю Комодор бенкет відділу Політичної Акції Конґресу Промислових Організацій (СІО), вчасі котрого Джейкоб Потовскі, секретар Амалгамейтед Клотинг Воркерз, вийшов з домаганням, щоб власники пралень в Ню Йорку поспішили з жертвами від $250 до $5,000 на політичну передвиборчу агітацію. У Ню Йорку є 250 пралень.

Найновіша німецька мирова офензива

Новинкарська агенція німецького міністерства заграничних справ почала поширяти за границями Німеччини статтю часопису „Берлін-Рим-Токйо" під наголовком „Третя війна", що говорить про спільні інтереси переможців і переможених.

Часопис цей повстав у травні 1939 року, себто вчас найкращого розквіту Осі. Стаття „Третя війна" це видимо мирний пробний бальон, який має на цілі переконати Аліянтів, що третя світова війна неминуча, якщо переможені й переможці не дійдуть до якогось компромісу щодо своїх інтересів. Зо статті виходило би, що переможцями будуть Аліянти, а переможеними держави Осі. Стаття виводить, що мир, який опирається на відсуненню одних держав від природних багацтв у посіданню інших, не може довго устоятися й мусить скінчитися, скорше чи пізніше, новою загальною війною. Не поможе на це ніяка міждержавна поліційна сила, ні панування союзу Америки, Англії й Росії.

Стаття звертається спеціяльно проти Росії воскрешаючи тим наново протибольшевицького страшка. Мовляв, це є абсурдом ждати, щоб Европа, котр[illegible] не могла знести панування Наполеона й німецького верховодства, могла довгий час колінкувати перед Москвою.

ПЕТЕН ЩЕ ДАЛІ В ВІШІ

БЕРН. — За останніми інформаціями з Франції, маршал Петен ще далі остається в Віші. Звід[illegible]и прийшла вістка, що останньої неділі він був приявним на церемонії піднесення прапору. Замітно, що приявна на параді товпа привитала маршала відспіванням французького революційного маршу „марселези", проти співання котрого уряд Петена веде спеціяльну кампанію.

Замітно, що часописи Осі, подаючи вісти про цю подію, пропустили згадку, й про демонстраційне співання „марселези", і про приявність Петена. За донесеннями з Франції, подібні заперечення очевидних фактів пресою Осі переконують наглядно французів про брехливість преси націстів і їх сателітів.

ЖІНКА МІХАЙЛОВІЧА ЗГИНУЛА В НІМЕЦЬКІМ ТАБОРІ

ЛОНДОН. — Польський уряд у Лондоні подає, що він дістав з Польщі вістку, що в німецькім концентраційнім таборі в Освенцімі, померла жінка генерала Міхайловіча, начальника юґославських чеників. Юґославський уряд у Лондоні подав був свого часу, що німці арештували родину Міхайловіча в квітні 1942 року.

НА БОМБОВІМ ПОЛЮ.—На цій площі для бомб, коло летнища на Буґенвилу, на Соломонах, збирається ті 2,000-фунтові бомби, оглядається й приготовляється до вантаження на літаки, що їх повезуть японцям у дарунок. Як показує світлина, бомби возять колісницями на гумових колах, а ці колісниці повязані одна з одною, аби кулі припадково не зударилися зо собою.

АЛІЯНТИ ТВЕРДО ВСАДОВИЛИСЯ НА РІВІЄРІ

РИМ. — Аліянтські війська в південній Франції всадовилися вже добре на побережжю південної Франції від міста Кан по місто Тульон. Вони заняли всі намічені їм згори обєкти та посунулися на 8 миль вглиб краю.

Приходять уже вісти, що Аліянти заняли вже й саме місто Кан та загрожують Тульонови, але самі Аліянти цих вісток ще не потверджують. За перших 8 годин після висадження аліянтські війська забрали в полон 700 німецьких вояків, число тих бранців постійно зростає й до кінця доби певно досягне двох тисяч.

Ворог ставить інвазійним військам тільки доривочний опір. У деяких місцях цього опору зовсім нема. Посилення аліянтським військам у людях і матеріялах пливуть з кораблів на побережжя безперервною струєю. Показується, що на чолі цієї інвазії стоїть американський ґенерал Александер Печ, котрий воював проти японців на Ґвадалканалі.

Замітна пригода трапилася одному відділови американських парашутистів, що вибралися на побережжя трома ґлайдерами. Через помилку, спричиненою нічною пітьмою, вони висіли на півострові Сан Тропез. Німці почали на них стріляти й вбили кількох з них у повітрю. Ті, що осіли, вдарили на німців, і добули місто Сан Тропез. Аліянтська команда, дізнавшися про добуття, назвала помилку щасливою.

АМЕРИКАНЦІ 44 МИЛІ ВІД ПАРИЖА.

НАЙВИЩА КОМАНДА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Війська ґенерала Джорджа Петона доконали ще один скорий маневр уперед та дійшли аж до міста Шарґр, що лежить 44 милі від Парижа, та до міста Дре, що віддалене від Парижа всего на 42 милі. Цей маневр має відтяти дорогу відступаючим військам німецького ґенерала фон Клюґа, котрі стараються вирвати зо западні між Фалесою й Аржантаном. Американські й британські війська, наступаючи з двох противних боків, звузили цю дорогу до 6 миль.

ФРАНЦУЗЬКІ ПАРТИЗАНИ ГРАЮТЬ ВАЖНУ РОЛЮ В ВІЙНІ.

Подвійна інвазія аліянтських військ у Франції, себто офензива на півночі з Бретонії й Нормандії та полуднева офензива з Провансалу, що находяться нині від себе на віддалі 400 миль, найшли собі лучник у французьких партизанських відділах, які по всему просторі між цими двома арміями рвуть німецькі ґарнізони, нищать ворожі магазини та зривають його комунікаційні лінії. За останніми вістками, партизани, звані популярно „макі", кинули в бої вперше свій панцирний відділ.

Найвища кватира аліянтських експедиційних військ дає в своїх комунікатах правильне признання діяльности французьких партизанів.

ДАЛІ БЮТЬ ПО НІМЕЦЬКІМ ЛЕТУНСЬКІМ ПРОМИСЛІ.

ЛОНДОН. — Понад тисячу літаків з Осьмої Повітряної Сили вело далі в середу рейди на німецькі промисли виробу літаків і синтетичної нафти. Найбільше число бомб скинено на округу Маґдебурґ-Лайпциґ, де рейдери стрінулися з поважним опором збоку сухоземних оборон. Боєвики, що товаришили бомбовикам, зострілили 32 німецькі літаки. З виправ того дня не вернулося 23 бомбовики й три боєвики.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВІДСТУПАЄ ПІД ВАРШАВОЮ.

ЛОНДОН. — У перше відпочатку своєї офензиви 23. червня червона армія здала добуту передше місцевість. Сталося це під самою Варшавою, де червона армія евакувала село Оссів, що лежить 7 миль на північний схід від польської столиці. Заставили її до цього сильні атаки німецького повзового відділу.

На північній частині фронту червона армія не потрафила зробити дальших поступів. Зате на полудневій частині червоні відділи вдерлися до міста Сандомира, що лежить при зливі ріки Сяну з Вислою, та зчепилися з німцями в вуличних боях.

БРИТІЙЦІ НА ПОМІЧ ВАРШАВСЬКИМ ПОЛЯКАМ.

ЛОНДОН. — Невеликий відділ британських літаків долетів у неділю вночі до самої Варшави й скинув там польським партизанам поміч в гарматах і амуніції. Один з літаків скинув на землю вінок з написом: „Від британських вояків нашим воюючим товаришам з Польської Домашньої Армії".

Генерал Бор, командант польських повстанців у Варшаві, подякував британцям за надіслану поміч. Він заявив, що поява британських літаків над Варшавою викликала серед поляків столиці надзвичайний запал.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА МІЖНАРОДНУ ҐАРАНТІЮ ОСНОВНИХ СВОБІД

Перемога Аліянтів знищить націзм і фашизм. Але вона має теж принести світови „новий лад", а цей знов повинен би забезпечити індивідуальну, національну, релігійну та культурну свободу. Якщоб так не сталось, то й не булаб осягнена одна з тих головних цілей, які видвигнено з американського й британського боку, коли кладено основи під один спільний боєвий фронт, звернений проти тоталітарних аґресорів. Та так є, що буде лекше це осягнути, якщо буде в тому напрямі сильний моральний натиск збоку суспільства демократичних потуг.

Тому саме велику прислугу робить цій великій проблємі Америкен Джуїш Конференс, коли, дбаючи в першу чергу про жидів, розсипаних по різних державах, хоче облекшити їхню долю в будуччині тим, що домагається визнання усіми державами „Міжнародної Хартії Людських Прав" (Інтернешенел Бил оф Райтс). Проєкт такої Хартії предложено саме департаментови стейту в Вашингтоні.

Очевидно, що якщоб така чи їй подібна Хартія ввійшла дійсно в життя у всіх державах, то з цього скористалиб не тільки етнічні чи релігійні жидівські ґрупи, але й різні національні меншини, а то й цілі народи, що не добились національної незалежности, і залишились далі під різними окупаціями, чи в таких „союзах", що є властиво ворожими окупаціями. Їхня доля полекшалаб, якщоб по тій війні було якесь таке міжнародне тіло, що дбалоб, щоб ті народи під окупаціями мали заґарантовану хоч якусь примітивну свободу. Проєкт, який отсе згадуємо, передбачає таку міжнародну ґарантію. Тим самим він заслугує на пильну увагу і загальне попертя, бо ставиться до проблеми реалістично.

Тепер булоб замало домагатись, щоб у конституціях різних країв були забезпеки одиницям повної охорони життя, цивільних прав і різних свобід, без огляду на національність, релігію, мову, стан і т. п. Замало булоб, щоб у тих конституціях були на письмі запевнення повного національного, етнічного, чи культурного життя різним народам чи ґрупам. Много цього було й в конституціях різних держав до цеї війни, а проте це не було перешкодою до позбавлювання міліонів людей усіх тих прав, що їм ніби були признані конституціями як особам, ґрупам, чи народам.

З цього виходить, що треба, щоби було якесь міжнародне тіло, що малоб нагляд над тим, щоб людина в „новому ладі" не була нігде позбавлювана основних свобід, та щоби не було давнього національного, релігійного, чи культурного гнету. Проєкт, що його видвигнула Американська Жидівська Конференція, пропонує встановлення такого міжнародного тіла, що малоб нагляд над тим, щоби ось такі основні права чи свободи не були нарушувані по війні ніякою державою. Якщоб таке здійснилось, то це був би великий поступ у ширенню справжньої свободи в цілому світі.

ЧЕТВЕРТИЙ ФРОНТ

Здається, ніщо так маркантного не підчеркує положення Гітлєра, як нова аліянтська інвазія Европи. Велика сила аліянтської потуги на морю, сухоземі й повітрі вдарила по побережжю південної Франції й всадовилася на ньому без поважних жертв. Ворог, котрий заповідав згори, що Аліянтам не вдасться добути прибережних „мурів", не ставив майже ніякого спротиву, і Аліянтам удалося всадовитися на березі так, що тепер уже ворог їх не зможе виперти.

Ще інший власний вислів Гітлєра знаменито ілюструє його положення. Самий же Гітлєр проповідував німцям нераз і не два, що він ніколи не повторить помилки Німеччини з першої війни, себто не допустить до того, аби Німеччина воювала на два фронти. Можемо собі уявити, яке враження викличе ця вістка серед німців, яким вічне повторювання цеї перехвалки Гітлером певно добре вбило в голову небезпеку воювання на два фронти.

Інвазія зробить там поважне враження ще й тому, бо така інвазія сухозему з моря це є наймаркантніший приклад офензиви й ініціятиви, а тут Гітлєр неменше постійно малював демократичні держави здеґенерованими й нездатними на ніяку ініціятиву. Тимчасом ця нова інвазія приходить на завершення багатьох подібних інших посунень, з котрих кожне свідчить про ініціятиву Аліянтів. Знову Гітлєр може самому собі подякувати, коли ці постійні приміри аліянтської ініціятиви німці пояснять як доказ, що перемога останеться певно по аліянтськім боці.

Для Аліянтів вістка має ще інші заохочуючі признаки. Факт, що німецькі війська не вийшли проти нової інвазії з поважнішим спротивом, потверджує донесення й догади, що німецькі армії терплять від невилічного вичерпання резерв. Про це виривалися різні вискази навіть Гітлерови ще після сталінґрадської невдачі, але досі для цього ще не було справжнього потвердження з полів бою; звичайно, де Аліянти зачепили німців, усюди стрінулися з відпором. Першим випадком офензиви на більшу скалю, яка осталася без відповіди, є нова інвазія в південній Франції.

Доносять ґазетярі, що були з тими інвазійними військами, що вони розпитувалися німецьких вояків, чому вони не ставили кращого опору. Німецькі вояки дали до зрозуміння, що в них не має віри в німецьку перемогу. Ось тому стан німецьких военних настроїв розкриває перед Аліянтами світлі перспективи.

Проф. Микола Чубатий.

Як зродилася большевицька влада в Україні?

(Картина з української нової історії).

III.

(Докінчення).

Російський комісар, тов. Сталін, скликає Зїзд Рад в чужій Українській Републиці.

„Виконуючи вказівки тов. Сталіна", написано в большевицькій історії України, „большевики провели у Виконкомі київської областної Ради постанову про скликання на 3/17 грудня 1917 р. Всеукраїнського Зїзду Рад".

Вже в перших днях революції по цілій бувшій Росії, в більших міських осередках повстали революційно-громадські установи, звані радами депутатів робітників, селян та вояків. Ради робітничо-селянсько-вояцькі мали немов завдання пильнувати здобутків російської революції, одначе вони не стали органами революційної демократії через нерівномірну рухливість трьох складових елементів рад.

Найбільшу рухливість проявляє все в політичному житті міське робітництво, тому теж в часі російської революції в радах робітничих, селянських та вояцьких дипутатів рішальну ролю відгравало робітництво та з вояцької ґрупи матроси. Селянство на території Росії було темне та неактивне, на терені України воно не виказувало великого заінтересування радами, які всеціло були опановані зросійщеним міським робітництвом та соціялістичною інтеліґенцією лівих течій.

Сама установа рад як невідповідального органу давала в часі революції широке поле до аґітації большевикам, які теж ради здебільша опанували. При помочі рад большевики прийшли до влади в Росії, тому клич: Вся Влада Радам став лунати всюди, де доходив голос большевицького аґітатора. Цим самим шляхом постановив тов. Сталін опанувати Україну, повалити народний уряд Центральної Ради та завести владу зросійщених рад в Україні.

Рівночасно 17. і 18. грудня 1917 р. з Московщини випустили два стрільна проти самостійности українського народу — ультимат українському урядови та Всеукраїнський Зїзд Рад. Один удар зі заграниці, другий з нутра України. Тов. Сталін, комісар національних справ, був такий певний перемоги на Всеукраїнськім Зїзді Рад, що в ультиматі писалося вже наперед, що по упливі ультимату, продовж 48 годин, український уряд Центральної Ради найдеться у війні з владою Рад в Росії та в Україні, хоч в дні висилки ультимату ніякої влади Рад в Україні не було.

Ставку на Перший Всеукраїнський Зїзд Рад тов. Сталін програв цілковито.

Зїзд рад в Україні був би й тим разом став виразником кольонізаторської російської влади в Україні, колиб українське селянство, себто головна маса населення України, було злегковажило Всеукраїнський Зїзд Рад в Києві. Одначе тим разом сталося інакше. Українське селянство зрозуміло небезпеку для рідної влади і взяло масову участь в Першім Всеукраїнськім Зїзді Рад, репрезентуючи працюючий люд України в дійсній, а несфальшованій пропорції. Тим способом большевики найшлися на ними самими зааранжованім зїзді рад України в разячій меншині. На 2000 депутатів тільки 150 заявилося прихильниками російського пролєтарського панування над Україною. И то були здебільша депутати зросійщеного або таки напливового міського неукраїнського пролєтаріяту, що ними проводили росіяни, Серґєєв Артем з Донбасу, Іванов та Горовіц з Києва. Між представниками того то працюючого люду України був такий „працюючий", як банкир-міліонер Пятаков з Києва.

Большевицька невелика меншина (7.5 відсотка) Зїзду Рад України старалася зірвати невигідний для них зїзд, колиж це їм не удалося, перенеслися до Харкова, та там, на російськім пограничі, під охороною російських штиків проголосили себе правосильним Всеукраїнським Зїздом Рад і вирішили скинути Український Уряд Центральної Ради та завести владу Рад в Україні, вибравши зпоміж себе Виконавчий Комітет України, який назначив червоний уряд для України. Була це, очевидно, в модерному розумінню ґрупа квізлінґів, що зраджувала свій край Україну в користь заграничного ворога.

Як далеко цей псевдоукраїнський уряд почувався не серед своїх та числив тільки на баламуцтво темних мас, видно з того, що не назвав себе за взором російського червоного уряду Радою Народних Комісарів України, тільки Радою Народних Секретарів України, щоби баламутити назвою „Секретар" незрячих, які знали, що члени українського народного уряду Центральної Ради звуть себе секретарями.

Харківський уряд квізлінґів відразу почувався, що може втриматися тільки при російській помочі, а не при помочі українських мас, яких баламучення щойно почалося. Річ природна, що російський большевицький уряд негайно визнав харківських узурпаторів урядом України та обіцював їм негайну поміч.

Перший Всеукраїнський Зїзд Рад в Києві великою патріотичною маніфестацією. —

Дійсний Перший Всеукраїнський Зїзд Рад в Києві на очах дрібної меншини большевиків, які скликали сам зїзд, перемінився в величаву маніфестацію українського патріотизму в користь свого національного уряду. Він став могутнім протестом селянських мас України проти зазіхань російських комуністів на незалежність України при помочі зрадників української землі.

Зїзд Рад відкинув всякі підкопи большевиків під український уряд, натомісць поручав якнайскорше скликати Українські Установчі Збори, які надалиб Україні в демократичний спосіб постійний лад. „Підкреслюючи своє рішуче домагання", говорила резолюція, „щоб Українська Центральна Рада в своїй дальшій роботі стояла твердо на сторожі здобутків революції, поширюючи та поглиблюючи невпинно свою революційну творчість і обороняючи непохитно клясові інтерси трудової демократії, та щоб не відкладаючи скликала в свій час Українську Установчу Раду, яка єдина може виявити справжню волю всієї демократії України, Зїзд Рад Селянських Робітничих та Салдатських Депутатів України висловлює на тім шляху Центральній Раді своє цілковите довіря й обіцює їй свою цілковиту піддержку".

В справі конфлікту з Росією Зїзд всеціло попер становище українського уряду в обороні незалежности України та демаскував дволичність російської Ради Народних Комісарів. „На словах Рада Народних Комісарів", читаємо в їх постанові, „начеб признає нації право на самоозначення аж до відокремлення. Але це тільки на словах, а на ділі власть комісарів намагається брутально вмішуватися в діяльність Українського Правительства, яке виконує волю законодатного органу — Центральної Української Ради. Якеж це право на самоозначення? Певно комісарі позволяють самоозначуватися тільки своїй партії, всіж інші ґрупи людности та народи вони, як і царське правительство, хотять тримати під своєю кормигою силою зброї. **Але український нарід не длятого скинув зі себе царське ярмо, щоб запрягтися в ярмо комісарів"...**

Читаючи нині з ретроспективи 27 літ такі ясні та здорові, немов ясновидючі, погляди українських селянських мас на дійсні наміри большевиків та порівнюючи їх з тим, що сталося з Україною за тих 27 літ під пануванням червоної Росії, треба прямо подивляти здоровий національний самозаховавчий інстинкт українських селянських представників, зґромаджених на Першім Всеукраїнськім Зїзді Рад 17. грудня 1917 в Києві. Того інстинкту нераз не мали, на жаль, провідні інтеліґенти.

Наїзд Червоної Росії на Україну.

Харківський уряд українських квізлінґів став тільки димною заслоною дійсних плянів большевиків окупувати наново Україну та влучити її в склад Росії без огляду, в яку форму вбиралося цю нову окупацію. В січні розпочався наїзд сфанатизованих та голодних орд з російської півночі на Україну, якого детайлі подає недавно видана большевицька історія України. Ленін сам закликав російських матросів зорґанізувати принайменше двотисячний загін проти українського демократичного уряду. В Катеринославі петроградські та московські робітники помогли встановити владу харківських квізлінґів. Під проводом російського царського старшини Муравйова в другій половині січня 1918 загони харківських та донбасівських зросійщених робітників, петроградських та московських робітників, почали правильний похід на Київ проти Уряду Центральної Ради. Дорогу їм старалася заступити українська молодь Києва, що виґинула геройською смертю старинних термопільських героїв під Крутами, заслонюючи своїми молодими грудьми українську столицю перед навалою москвинів з півночи. В лютім 1918 р. Київ впав в руки большевиків.

В той спосіб перший раз 1917-го на 1918-тий рік встановилася влада большевиків над Україною. Большевицька влада, не зважаючи на всі фрази про самоозначення, мимо всіх способів ослонюватися кредитом українських мас, а навіть іменем деяких синів української землі, від першого разу прийшла як чужинецька влада над Україною, поневоленою вдруге російською північю. Такий характер має панування російських большевиків на Україні по нинішний день.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

32)

Розповідали, що в бою трохи не пожив смерти ґенерал Драгомирів. В товаристві адютанта, надпоручника чернигівського полку Немирича, ґенерал слідкував за ходом бою. Довкола падали ворожі артилерійські стрільна і адютант радив ґенералови заняти більш безпечне місце. Драгомирів поради не послухав. Ворожа граната розірвалася у чотири кроки від ґенерала. Вчувши свист і хлюпотіння Немирич встиг відскочити за вугол поблизької хати. А Драгомирів з місця не рушився. Його закутало димом. Немирич, сподіючись, що ґенерал ранений, підбіг йому допомогати. Ґенерал сам зірвався на ноги, холодно поглянув на Немирича і наказав:

— Вертайтеся в полк. Таких адютантів мені непотрібно...

Відвага Драгомирова старшинам імпонувала. Ніяково чувся тільки Немирич, як міг виправдувався.

— Нема чого оправдуватись! — підбадьорували його. — З кожним таке може приключитись. Перший бій, не дивно й перестрашитись. Всім страшно. Не читали хіба про Скобелева? Що він казав?

— Але й від Драгомирова не сподівався ніхто такої нерозсудної відваги. Начальникови дивізії не місце в боєвій лінії, — авторитетно сказав полконик Ольщаньский, помічник команданта полку.

— Чомуж? Хіба ґенералітет у запіллі повинен вилежуватися? — заперечив йому сотенний першої сотні полковник Калінін, старшинами прозваний Мушкою, хитрий москвич-карієрович. — Нехай і ґенерали знають, як у бою поводиться.

— То Драгомирів, панове, хотів перевірити відвагу своїх адютантів. Поволікся самий у бойову лінію, ну і їх за собою потягнув. Інших порозсилав з наказами, а на бідаці Немиричу все окошилося... — насмішливо вставив грубий полковник Подґурський, зовсім забуваючи, яким то відважним був він самий, не далі двох днів тому.

— Драгомирів не такий, панове, щоб безпотреби наражував людей на небезпеку, — вступився за дивізіонера Сабуров. — Раз поволікся, як кажете, стало бути його присутність там була необхідна.

— Жартую, пане полковнику, — сказав Подґурський винувато.

— З Драгомировим можна жити. Невідомо, що за „цяця" тепер до нас приїхала. Кажуть, якийсь пограничник, — поважно озвався командант пятої сотні, полковник Камелюков, високий, сухощавий дядько.

— О, то, панове, не наш брат! — живо підхопив підполковник Залєский, командант шестої сотні. — Призвичаївся до контрабанди...

— Тай до грошенят! — докинув підполковник Бузинов, з четвертої сотні.

— Побачимо... А щож ви нічого не говорите, пане ротмістре? — звернувся Сабуров до Паволоцького.

— Я наймолодший з сотенних і ранґю і літами, пане полковнику, — той відповів. — Слухаю і на вус мотаю, що старші говорять. Судитиму тоді, як ґенерала пізнаю...

— Певно, нема що судити людину, й не бачивши її. Та вже досить! — Сабуров перервав розмову. — Панове, по місцям!

Сотенні почвалали на свої місця. Від села показався гурток їздців і Сабуров поґальопував з рапортом. Оркестра заграла зустріч. Підїхав бриґадир, старезний, сивобородий чоловічина, у шинелі, на зеленій підкладці, хоча тепло було... Підїхав, поздоровив гусарів.

— Здравія желаєм, ваше превосходительство! — залунала відповідь на привитання, та так, що чулося тільки: „Здрав жлам ваш дитети"...

Бриґадир невдоволено нахмурився. — Чому ваші гусари не „вокають"? — заскочив Сабурова питанням.

— Цебто, як не вокають, ваше превосходительство? — недоумівав Сабуров.

— На привитання повинні відповідати: — Здравія желаєм ваше превосходительство, наголос на останне „во", а ваш полк відповідає „ваш дитет". Подібне на собаче — гав, гав... Видайте в наказі, щоб на будуче „вокали".

— У нас і в мирні часи не зверталося уваги на такі дрібниці, таше превосходительство, — ображений нетактом ґенерала відповідав Сабуров потратовано. В боєвій обстанові це, на мою думку, не важне, і такого наказу дати я не можу. По моєму, важно, щоб кожний гусар знав і виконував наложені на нього обовязки.

— Недисциплінованість! — голосно бурчав бриґадир вже по адресі Сабурова, — хоч чули все не тільки старшини, а й вояки. — Не вдавайтеся в фільософію, полковнику. Ваші обовязки — виконування наказів старших, і то все... Гусари, а відповідати начальству не вміють... Ха-ха-ха! — злохрипло сміявся.

Під музику полк пройшов церемонійним маршем перед розлюченим ґенералом. Він голосно висказував своє невдоволення, придирався до найменших дрібниць, погрожував карами. Побачив одного трубача без острогів і наказав в приклад іншим гостро накарати. Не помогли вияснення полкового адютанта, що трубач острог не одержав. Впертий ґенерал настоював:

— Вкарати, а потому розслідити, чи справді острог не видано. А ви, полковнику, дістанете догану в наказі за недисциплінованість, — кинув Сабурову на відхідне.

З місця паради ґенерал подався впрост до штабу дивізії. Не познакомився з старшинами, ні з станом полку, як новому командантови належалоб. Старшини його зразу зненавиділи. Ждали наґінок, покладали надії на начальника дивізії, що той осадить надмірну ряність того буквоїда.

(Дальше буде).

ДВОДНЕВНИЙ РЕЙД НА КУРІЛІ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американські літаки на Тихому океані бомбардували через два дні японські острови Курілі та ворожі позиції на Вульканічних островах. Між іншим уперше бомбардовано остров Арайдо, що лежить усього 1,323 милі на північ від японської столиці Токія.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулись 10. серпня 1944 року в головній канцелярії У. Н. Союзу, під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Ситі, Н. Дж.

На зборах були присутні: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника Г. Герман, заступниця головного предсідника Марія Малевич, головний секретар Д. Галичин і головний касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив наради в годині 10. рано, та подав до відома ці справи, які були полагоджені від останніх зборів повного екзекутивного комітету, а також предложив такі справи, що їх треба полагодити на цих зборах. Ці всі справи є отсі:

Купно бондів. Закуплено такі бонди: Dominion of Canada, 3%, за $25,000; U. S. Treasury, 2½%, за $667,500; Florida Power and Light, 3½%, за $79,125; Michigan Consolidated Gas Co., 3½, за $106,250; Florida Power Corporation, 3⅜%, за $28,302.94.

Продаж бондів. Продано такі бонди: Newark School, 4%, за $54,500, які були закуплені за $50,102.75; Newark School, 4½%, за $29,378.75, які були закуплені за $25,131.15.

Перебрання реальностей на власність У. Н. Союзу. За неплачення моргеджу рішено перебрати на власність організації реальність під ч. 106 Френклін Стріт, Елізабет, Н. Дж., на якій було ще моргеджу в сумі $4,687.36.

Продаж реальностей. Постановлено продати такі реальности: 21-23 Кліф Стр., Джерзі Ситі, Н. Дж., за $4,500; 113 Лейк Стр., Джерзі Ситі, Н. Дж., за $5,000; 9 Спрус Стр., Джерзі Ситі, Н. Дж., за $11,500; 115 Елізабет евеню, Лінден, Н. Дж., за $6,500; 409 Гров Стр., Джерзі Ситі, Н. Дж., за $3,000; 32 Лексінгтон евеню, Джерзі Ситі, Н. Дж., за $55,500; 54 Стегман Стр., Джерзі Ситі, Н. Дж., за $52,000; 6502-6504 Бродвей, Вест Ню Йорк, Н. Дж., за $16,500.

На тім закінчено наради, й головний предсідник закрив збори в год. 12:30 в полудне.

Д. Галичин, головний секретар У. Н. Союзу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КУТОК МОВИ

Ви почали добре діло, що завели „Куток мови", але Ви ограничилися на непотрібних словах: "overalls" і "plumber". Чому не взяти слів „організація" й „статут"? Цеж є слова, яких уживається в письмі й мові кожного дня, а є вони не українські.

Читач „Свободи" (Лос Анджелес, Каліфорнія).

(Примітка Редакції. — Цей читач видно виходить зо заложення, що слова „оверолс" і „пломбер" є не потрібні, а тим самим зайво витрачувати час і труд на дискусію про те, як ці слова віддати по українськи. Тимчасом факт є фактом, що занятися шуканням за українськими словами на означення того, що по англійськи називається „овероулз", і того, що по англійськи називається „пломбер", заставила нас не химера, а саме життя: прийшлося перекласти оголошення, в котрих ці слова приходили. Подібна потреба заходила й в інших випадках: треба інколи вжити цих слів і в статтях. Читач може навіть не помітити цього, бо інколи для браку відповідного слова можна й закинути писати про щось з тої одної причини. Люди, які не мають практично з ділом писання, не уявляють собі потреби практичного творця слова. — Зо згадки слів „оверолс" і „пломбер" попри слова „організація" і „статут" виходило би, що коли можна до української мови приняти слова „організація" й „статут", то чомуб не приняти до неї „оверолс" і „пломбер"? Ця думка одначе звертає увагу тільки на одну сторону слова, а саме на те, чи воно українського походження, чи може чужого, неукраїнського походження. Тимчасом усяка просто мова в світі не обмежується словами свого походження, а приймає до себе й чужі слова, одначе не всі. Переймаючи чужі слова, передовсім приймає тільки такі, на які вона не має свого власного слова. Далі, не маючи свого слова на означення потрібного їй поняття, приймає до себе такі слова, які своєю формою й звуком можуть легко уходити за свої слова. „Статут", наприклад, слово латинського походження, але хто не знає латинської мови, цього по ньому не пізнає, бо воно зовсім виглядає на українське слово: в ньому нема чужих українській мові звуків і закінчення воно має, як багато українських слів, так що через те його можна відмінюти за українськими правилами зовсім, як українське слово. Коротко, цей римлянин поводиться на Україні як чистокровний українець, і важко йому відмовляти з того приводу прав громадянства, хоча він у Польщі грає поляка, а в Англії англійця. — Возьміть для противенства слово „оверолс". Передусім у цьому англійському слові є звуки, зовсім не українські: хочби те, що перше „о" інакше, як друге „о". Потім закінчення цього слова таке, якого в українсьій мові не має відай ні одно слово. До того, це закінчення множини, а по українськи множина ніколи так не кінчиться. Отже якби це слово приняти до української мови, то через свій вигляд воно все буде виглядати, як біла ворона у стаді чорних. Припустім, що знаючи добре це слово з англійської мови, ми приймемо його до української: щож нам тоді з ним робити? Чи трактувати його як слово однини, чи слово множини? Чи казати про „оверолс" „вони", чи „він", чи „вона", чи „воно"? Як нам казати: „не одів оверолса?" чи „не одів оверолсів"? — Не розводячися більше над цею справою, бачимо, що деякі чужі слова можна приняти до своєї мови, а деяких не можна, і тому на їх місце треба творити, часто зовсім „штучно", нові слова. Ніщо й казати, що питання, чи дане слово надається до такої асиміляції, є інколи дуже делікатна справа; інколи є добрі аргументи за таке приняття, як проти нього, і тоді за приняття такого слова в нашу мову можна довго дискутувати. За таке слово можна би приняти слово „пломбер". — Та нам здається, що ні „організація", ні „статут" до таких слів не належать. Проти слова „організація" можна закинути хіба звук „ґ", котрого українська мова в своїх словах відай зовсім не знає. Одначе, ми вже навчилися від чужих цей звук вимовляти, а як цього не вміємо, то й тоді не журимося, а просто вимовляємо там „г". Тому на наш погляд і „організація" і „статут" залишуться в українській мові навсе.

РОДИНА ПРИСМИРНИКІВ

У Бельгії померла перед кількома роками стара жінка Леоніда Пезон, з якою вигасла родина, що рівно сто років славилася як власники цирку та присмирники звірів. ПершийПезон з цієї лінії — наполеонівський вояк дістав землю на французькій Рівієрі. Він мав пять синів і мусів тяжко заробляти на хліб. У 1835 р. на його отари нападали вовки. Одного разу його синок Жан Пезон зловив вовка у пастку, не вбив його, а привязав ланцюгом. Виявилося, що вовк швидко освоївся, наче пес. Хлопчина, що зжився з вовком дістав дозвіл від батька мандрувати із села в село і показувати його за гроші. Це принесло йому трохи гроша. Та одної ночі хтось строїв йому улюбленого вовка і він з жалю приєднався до якогось гурта мандрівних пройдисвітів, що показували штуки з медведями. Виявилося, що Жан Пезон уміє незвичайно зручно поводитися зі звірятами. Слава про його талант пішла з села в село і за його намовою три інші брати пристали до його мандрівної трупи.

Історія одного цирку.

Чотири брати Пезони почали присмирювати звірів і заснували власний звіринець. Батіст Пезон купив собі в 1850 р. льва з Мароко заплативши за нього 100 люідорів. Лев названий „Брутусом" виступав із своїм паном у Парижі і там обидва здобули небувалий успіх. Як власник цирку Батіст Пезон став славний у цілій Франції. Його дітям від 1897 р. не вдалося вести далі цирку, зате діти його брата Теодора продовжили славу прізвища Пезонів. Один із них Едмонд Пезон славився як присмирник львів. В історії париського цирку записана сцена з 1888 р., коли Едмонд виступив із величезним левом Роляндом. Ролянд був від самого ранку лютий, ревів і кидався, імовірно з перевтоми. Його пан не зважав на його настрій, а примусив його взяти участь іу вечірній виставі. Коли треба було показати штудерні штучки, Ролянд почав бунтуватися. Деякі глядачі кричали „досить! досить!" лякаючися за життя присмирника. Лев іще раз послухав, а потім могутньою лабою ударив свого пана. Едмонд боронився гаком і батогом. Коли він покликав на поміч служника — вже було за пізно, бо лев вибив Едмондові з рук залізну штабу. В останній хвилині Едмонд зловився за долішню частину львиної паші так, щоб він не міг нею свобідно рухати. Один із глядачів скочив до клітки і відчинив двері, що вели до окремих малих кліток інших левів. У великій клітці кілька левів дивилося спокійно на боротьбу Ролянда з їх паном. Коли інші леви повтікали із клітки, Ролянд пішов за їх прикладом. Вислід був такий, що лев здох кілька днів пізніше, а Е. Пезон лежав якийсь час тяжко ранений.

Кінець великого підприємства.

Цирк Е. Пезона зазнав дві великі невдачі. У 1893 р., коли в ньому було 40 диких звірів, він згорів у Роян разом з усіми звірятами. Сім років пізніше у Шато-Тієрі над Марною несподівана повінь забрала із собою більшість звірів і добра. Едмонд Пезон, що розбагатів і виховав ціле покоління присмирників та цирковців помер самотно в нужді у 1916 р. Після нього вже ніодин Пезон не зумів відбудувати його великого підприємства.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу з Гемтремк, Миш., на своїх зборах ухвалило з каси на Ювилейний Дар „Свободи" $10. — На поклик предс. Н. Машталіра зложили ще оці члени: Н. Ґорин $5, а по $1 дали: А. Холевка, М. Кулинич, І. Гришко, Н. Машталір, і О. Курочка. — Разом $20.

З нагоди ювилею желаємо „Свободі" якнайліпшого розвою.

В. Крушельницький,
фін. секр.

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: „Як складають Ювилейний Дар „Свободі"?).

Непридатна риба для рибака.

З нагоди гарячого літа багато міщухів виїздить до літних таборів, а при цій нагоді віддаються спортови. Між іншими ловлять рибу. Зловив один з них щупака, оглянув, кинув у воду. Зловив лина, знов кинув назад у воду. Аж попалася на вудку мала плотиця. Рибак стягнув її з гачка і сховав у торбу.

Питається інший рибак, що стояв над водою в сусідстві: „Чому ви викинули дві великі риби, а взяли лише малу?"

На оправдання каже рибак: „Моя ринка невелика, отже я не міг би в ній спечи великої риби".

Неструджений екзамінатор.

У Вилксбері, в Пенсилвенії, пробує майнер скласти іспит їзди автом, щоб дістати дозвіл („лайсенс") їздити автом. Перепав при іспиті раз, другий раз, третій раз. Але за кожним разом приходить наново. Аж як прийшов десятий раз до іспиту і знову перепав, запитує його екзамінатор: „Чи ви не читаєте книжечки з приписами, як їздити автом та як приноровлюватися до стейтових розпорядків та законів?"

— „Ні" — відповідає майнер. — „Я думав, що ви, пане екзамінаторе, змучитеся і вкінці дасьте мені лайсенс без іспиту".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Скличте в своїй організації наради, прочитайте на них статут Українсько-Американського Допомогового Комітету про його цили і спосіб діловодства, а як згідні з тим, вступайте в члени цього Комітету та повідоміть про це Комітет виповненням ось цеї заяви:

Resolution

Name of Organization ________ Place ________
________ Date ________

To the Ukrainian American Relief Committee
847 North Franklin Street
Philadelphia 23, Pa.

This is to certify that at the regular meeting of ________ held ________ 1944, it was resolved to become an active member of the Ukrainian American Relief Committee.

Mr. (Mrs., Miss) ________ was duly appointed as our delegate.

____
(Name of organization)
________ Pres.
________ Sec'y

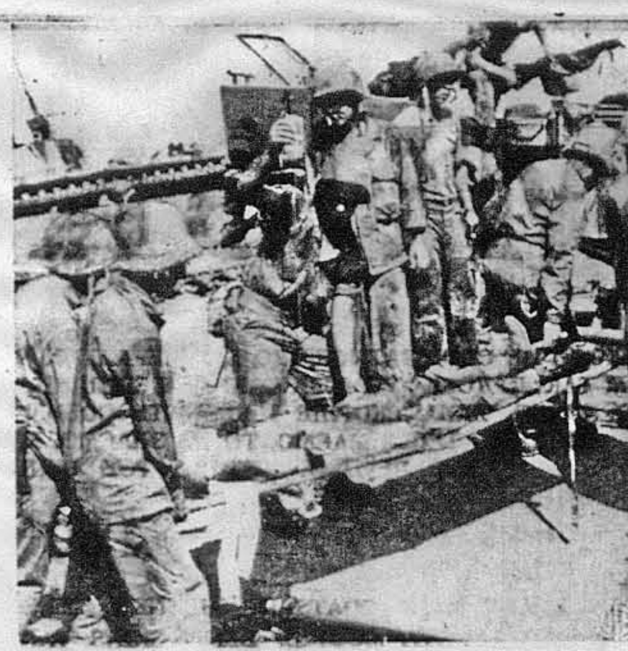
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need botth.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні"робітники потребують теж обох посвідок.

ЧИ ВИ ВЖЕ ДАЛИ СВОЮ КРОВ А. Ч. ХРЕСТОВИ?— Цей образок знятий на Пацифіку, десь на Марянських островах. Вояка привезли з поля бою і пробують перенести його на ношах до шпитального корабля. Але вояк так ослаб, що треба йому дати кровну плязму ще по дорозі. Цей приклад вказує наглядно, що дарувати свою кров, значить ратувати життя наших вояків, синів, братів і мужів на фронті. Якщо Ви це розумієте, дайте і Ви свою кров!

Про життя, що триває вічно

Наука про життя т. зв. біольогія знає одно непорушне правило: все, що живе — мусить умерти. Воно торкається всіх живих істот. А проте майже у всіх народів зустрічаємося з вірою у безсмертність і то у народів, що стоять на найрізніших ступнях культури. Однак та віра у безсмертність звернена переважно до душі, тіло-ж усюди вважають за власність незблаганої смерти.

Хоча щоденна обсервація потверджує такий погляд, всеж новітні біольоги пробували глибше заглянути в суть життя і висловили недавно погляд, що безсмертність істнує і вона нероздільно звязана з самим життям.

Таку думку висловив перший славний біольог з Фрибурга А. Вайсман. На його думку у кожної живої істоти находимо безсмертність..

Клітини двоякого роду.

Вайсман каже на оправдання свого погляду, що в кожнім живім організмі зустрічаємо двоякого роду клітини. Одні тілесні (соматичні), що є матеріялом, з якого збудовані всі органи тіла. Вони смертельні, їх смерть провадить до того, що називаємо смертю організму. Однак крім тих клітин є ще інші, розродчі клітини; в них находиться зародкова плязма, де збережені дідичні прикмети. Саме ті клітини вважає з одного покоління в дальші. Їх безсмертність полягає в тім, що із зародової плязми тих клітин відділяються частини, що без зміни переходять у склад полових клітин нового покоління.

Соматичні (тілесні, смертні) клітини, що є матеріялом, з якого збудоване тіло, є дуже різноманітні. Вони розмножуються через поділ і можуть витворювати лише такі самі клітини. Зате розродчі клітини мають у собі здібність витворювати зі себе всякі потрібні для організму клітини. Тому вони потенціяльно безсмертні і творять суть даного ґатунку живих істот.

За Вайсманом кожна жива істота є лише вислідом розвою розродчих клітин даного ґатунку. Найглибша суть життя криється саме у тій вічнотривалій розродчій плязмі (живій матерії). Тому з природничого погляду вважають життя притаєне у тій плязмі за щось тривке і безсмертне, а сама одиниця — людина чи якась інша істота, — це щось, що проминає. Природа збудувала істоту так, що м. ін. призначила їй ролю переховувати і відживляти безсмертні розродчі клітини.

Безсмертні істоти.

Згаданий погляд потверджують т. зв. протозоа, себто маленькі одноклітинні живі істоти, яких організм складається лише з одної клітини, що є заразом соматичною і розродною, а навіть більше розродчою. Тому вони є безсмертні, коли не брати на увагу випадків їх смерти, спричиненої випадками зверха (зїдження іншою живою істотою, розторощення та ін.). Вони не знають старости ані природної смерти; їх життя, то безупинне розмножування через поділ клітини. Попросту така істота-клітина ділиться на дві істоти, з яких кожна провадить далі самостійне життя.

Те, що такі протозоа вкінці вмирають пояснює славний біольоґ некорисним середовищем, що впливає на ці істоти шкідливо фізично чи хемічно, бо в дійсности самі протозоа є безсмертні. Хоч у хвилині поділу одної істоти-клітини на дві дана одиниця перестає істнувати, але не вмирає; при цьому процесі нема смерти і нема трупа.

Чи і звичайні клітини безсмертні?

Звичайні тілесні клітини складаються на групи звані тканками, що творять поодинокі органи тіла. Вони вмирають усі у хвилині смерти організму. Одначе як це виказали досліди американського лікаря Карелія та багатьох інших дослідників, частини організму і поодиноких тканок можуть бути безсмертні. Поодинокі тканки можна годувати штучно поза організмом навіть тоді, коли організм, з якого вони походять вже давно не живе. Дослідники роблять це в той спосіб, що кусень живої тканки витятий з організму переносять до відживчого течива, яке складається з цукру і мінеральних солей у такім складі, як вони находяться в крові даної істоти (т. зв. рідина Рінґера). Карель уживав до цього кровяної сироватки, себто тої плинної частини крови, що відділюється у посудині над сціпом крови. Він вміщував у такій сироватці кусник серця курячого зародня, зміняючи що два дні сироватку. Клітини ті живуть досі, себто вже двацять шість років (від 1912 р.). Усі клітини того кусника серця живуть зовсім нормально; вони втягають і травлять поживу а навіть сильно розмножуються при помочі поділу.

Згадані досліди дають добрий вислід і в людини. Дотепер така штучна відживa людських клітин і тканок дала добрі висліди.

Окремо можуть жити різні неболонні клітини, залози, мясні, частинки нирки, селезінки, печінки, нервові волокна та ін. Коли зі свіжого трупа взяти різні тканки і перенести їх до відживного середовища, то вони будуть жити і рости багато років, може навіть безконечно, хоч організм, з якого їх виняли вже давно розпався. Ті самі клітини залишені у мертвім організмі, загинулиб разом з ним; — окремо можуть жити при відповідній відживі. Отже таксамо і звичайні тілесні клітини живого організму можуть у відповідних умовинах ставати безсмертними.

Чому жива істота вмирає?

В нормальних умовинах живий організм мусить умерти. Діється це тому, що в організмі поодинокі тканки затроюються і забивають себе взаїмно плодами переміни матерії. Колиб усунути ті витвори — то живі організми сталиб безсмертні. Досі це можливе лише у ляборатоpійних дослідах, виконаних на дрібних вирізках тканок. Теоретично, колиб щось подібне не можна було зробити з цілим організмом, тоді він став би безсмертним як організм протозоа, тих безсмертних одноклітинних істот.

В кожному разі у такому освітленні погляд Вайсмана, що безсмертність є невіддільною прикметою життя, зовсім не видається позбавлений слушности.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 20. серпня, в годині 2. пополудні,в звичайнім місці. Уряд просить членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Рівнож просимо тих членів, що не отримали своєї дивіденди, щоби явилися на збори і взяли свої чеки. — За уряд: Ю. Загвоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 20. серпня, в год. 2. пополудні, в гали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул. Просимо членів вирівнати вкладки. — В. Комар, пр.; В. Мандзій, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Збори Бр. св. Йосафата, від. 217. відбудуться в неділю, 20. серпня, в годині 2:30 пополудні точно, в гали парохіяльній. Уряд взиває всіх місцевих і позамісцевих членів бути приявними на цих зборах, бо є важні справи до вирішення. Довгуючих членів взиваємо вирівнати свої залеглости на цих зборах, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі ще не отримали чеків дивіденти, хай прийдуть на збори то дістануть. Шановні члени, старайтеся приєднувати нових членів у 50-літний ювилей У. Н. Союзу. Хто з вас буде на 1-шій місці в приєднуванні нових членів. — За уряд: М. Яцула, предс.; П. Паснак, кас.; А. Іванів, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. серпня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх довгуючих членів заплатити свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — Уряд.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка відбудуться в неділю, 20. серпня, в годині 12:306 попол., в шкільній церковній салі, 1944 Irі вул. Члени, котрі не були на минувших зборах, повинні прийти і розібрати чеки дивіденди від У. Н. Союзу, бо секретар не буде висилати почтою. — Уряд.

ТАРЗАН, ч. 1024. Ворожнеча.

Тарзан схопив старого Бакера на руки, як дитину. Хуана йшла за ним, бунтуючися проти приказів Тарзана.

У той спосіб компанія дійшла до палати Бакера.

„Це столиця моєї приватної імперії", сказав усміхаючися Бакер. „Тисячі акрів землі — а я цьому король".

Тарзана це не цікавило. „Нам треба остерегти уряд про звірів", заявив рішучо Тарзан.